

Bollnäs kommun

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Antagen: Kommunstyrelsens beslut 2018-04-12 § 83
Reviderad: Styrgruppen för ANDT & Trygghet 2018-11-29

Sofia Holm
[Välj datum]

Innehåll

1. Bakgrund	2
2. Syfte och mål.....	2
3. Våldsbejakande extremism	3
3.1 Radikalisering.....	4
3.2 Fyra extremistmiljöer och deras mål.....	4
Den autonoma miljön	4
Vit makt miljön	5
Den islamistiskt extremistiska miljön	5
Ensamagerande terroristaktörer - våldsverkare.....	5
4. Främja demokratin	6
5. Förebygga.....	6
5.1 Upptäcka.....	6
Utagerarens väg.....	6
Grubblarens väg	6
Familjens väg	6
Kontaktsökarens väg	7
5.2 Stöd till anhöriga	7
6. Förhindra	7
6.1 Stöd till individer som önskar lämna en extremistisk miljö.....	7
7. Vart kan man vända sig vid oro för radikalisering.....	7
8. Lokalt nuläge (Hälsingland).....	8
8.1 På kort sikt (0-6 månader):.....	8
8.2 På lång sikt (6 månader – två år):.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
9. Handlingsplanen.....	9

1. Bakgrund

Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism fick 2014 uppdraget av regeringen att aktivera samverkan samt utveckla det förebyggande arbetet i Sverige. Att utveckla en nationell strategi mot våldsbejakande extremism är en del av samordnarens uppdrag. Samordnaren ger i denna strategin färdriktningen på lokal och nationell nivå. På lokal nivå är det bland annat att upprätta en lägesbild som bör upprättas i samverkan med berörda aktörer och ifrån den lägesbilden upprätta en handlingsplan.

Antalet våldsbejakande extremister har bara på några år ökat från några hundra till några tusen enligt Säkerhetspolisens bedömning. De våldsbejakande extremistmiljöerna i Sverige består idag av omkring 3000 hotaktörer. Av dessa är drygt 2000 våldsbejakande islamistiska extremister, medan övriga hotaktörer finns i vit makt-miljön och i den autonoma miljön.

Enligt Säkerhetspolisen utgör den våldsbejakande islamistiska extremismen det största hotet, men bland kommuner finns även en växande oro för den våldsbejakande vit-makt miljön. Ett modus som används är att hota politiker och andra kommunala beslutsfattare, och i en rapport från BRÅ uppger var fjärde förtroendevald att de utsatts för hot eller trakasserier under 2016.¹

2. Syfte och mål

Den nationella sammordnaren mot våldsbejakande extremism har uppmanat samtliga kommuner i Sverige att ta fram lokala handlingsplaner.

Syftet med Bollnäs kommuns handlingsplan är att beskriva och strukturera arbetet mot våldsbejakande extremism. Samt att synliggöra inom vilka områden kommunen kommer arbeta för att förebygga våldsbejakande extremism.

Handlingsplanens kommer utgå från en aktuell lägesbild som lokalt finns i Bollnäs kommun varpå det kommer vara en del i handlingsplanen att se till att lägesbilden hålls uppdaterad. Handlingsplanens uppbyggnad kommer utgå från perspektiven främja, förebygga och förhindra. Strukturen är uppbyggd i hur kommunen ska jobba framledes, vad vill uppnås och vem är ansvarig.

Målet med Bollnäs kommuns handlingsplan är att:

- främja demokratin genom att verka mot våldsbejakande extremism
- förebygga; att förebygga att individer ansluter till en våldsbejakande ideologi
- förhindra; att individer begår ideologiska motiverande våldshandlingar.

Aktuell lägesbild lokalt ska uppdateras minst två gånger per år.

¹ från Polisen –utvecklingscentrum Väs

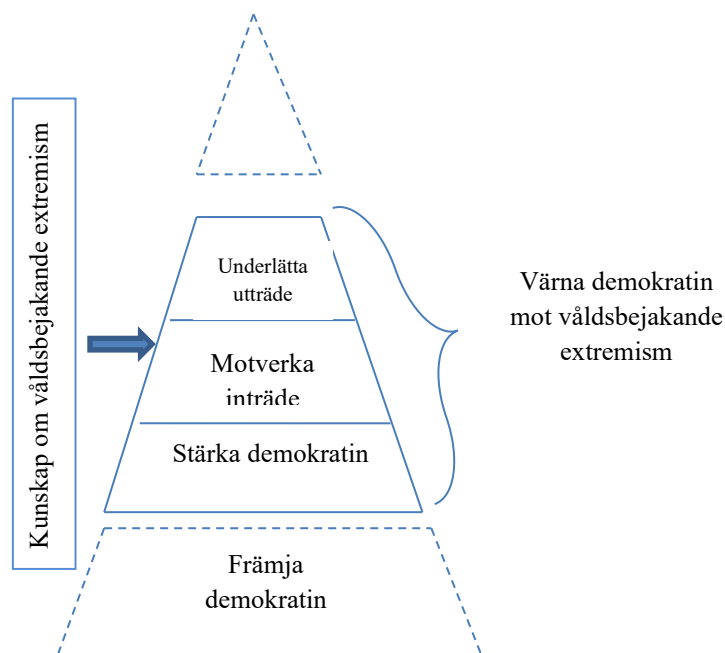

Fig. Preventionspyramid

Preventionspyramiden vill beskriva samordningens uppdrag att värna om demokratin mot våldsbejakande extremism. Pyramiden kan beskriva att ju närmare pyramidens topp man kommer desto mer ingripande blir åtgärderna för att motverka extremism samt att riskerna för radikalisering öka. Riskerna i pyramidens botten är låga och man jobbar på bredden medans man i toppen måste jobba individinriktat för att underlätta ett utträde ur en extremistisk miljö.

3. Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt eller politiskt mål.

Grundläggande kännetecken för våldsbejakande extremism är:

- Förenklade världsuppfattningar där vissa grupper eller samhällsförhållanden uppfattas som hotande
- Bristande respekt för andra människors fri- och rättigheter
- Intolerans mot andras åsikter
- Konspirationsteorier
- Bejakande eller utövande av hot, förtryck, diskriminering, vandalisering, våld eller terror för att förändra samhället
- Ideologisk övertygelse

3.1 Radikalisering

Radikalisering behöver inte vara något negativt men när det gäller att radikaliseras in i en våldsbejakande rörelse betecknar radkaliseringen processen när en individ går från att vara icke våldsbejakande till att ta ställning för våld genom att exempelvis stödja, uppmana eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja sin sak. Nedan följer faktorer som ställts upp för att skapa en förståelse för samt vara till hjälp för att upptäcka eventuell radikalisering.

Faktorer som kan påverka radikalisering	
Exempel på drivkrafter	Exempel på dragningskrafter
Upplevda globala orättvisor och kränkningar	Känsla av makt - Hjältestatus
Upplevt förtryck	Status i gruppen
Identitetssökande -	Social gemenskap
Samhällsengagemang	Meningsfullhet
Svåra familjeförhållanden	Tydliga livsregler
Personliga trauman	Attraktiva ideologiska argument
Spänningssökande	Äventyrskänsla
Utanförskap	Söker samhörighet

Hur upptäcker man - ett enskilt tecken behöver inte betyda något, det är när flera tecken sammanfaller som vi kan säga någonting. Oftast är det den som känner individen bäst som ser detta. Idag sker ofta rekrytering via nätet vilket gör det ännu svårare att upptäcka i tid.

Varningssignaler på radikalisering kan vara:

- Snabb förändring i beteende och yttre attribut
- Börjar umgås i nya kretsar samtidigt som de isolerar sig från gamla och, ”icke-troende”
- Ger uttryck för en svartvit, extrem världsbild
- Visar stort intresse för extremistiska budskap
- Använder symboler för religiös/politisk extremism på sociala medier
- Legitimering av och användning av våld

3.2 Fyra extremistmiljöer och deras mål

Den autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle med självstyre från folket. Det finns en positiv inställning till feminism, HBT-personer, invandring och mång kultur. Den autonoma miljön har sitt ursprung i husockupationsrörelsen från 1980-talet. En kamp som riktas mot det som uppfattas som olika former av förtryck så som sexism, rasism, djurplågeri och kommersialism.²

Denna miljö anser att det nuvarande demokratiska systemet inte är tillräckligt demokratiskt för att vara legitimt, inte heller som att den är en väg till förändring.

² Justitiedepartementet Ds 2014:4 (2014) s. 30-32

Måltavlan för den autonoma miljön riktar sig mot flera håll. Motståndarna finns både inom den våldsbejakande vit makt-miljön och bland företrädare för stat och myndigheter.³

Vit makt miljön

Den vita makt miljön uttrycker ett tydligt motstånd mot invandring och menar att människosläktet kan delas in i raser och ser negativt på invandring som inte räknas till den vita rasen. Den vita kärnfamiljen ses som viktig vilket är kopplat till ett hat mot personer med annan sexuell läggning än heterosexualitet. Den vita makt miljön har sitt ursprung i skinheadrörelsen från 1980-talets England. En del av deras mål är ett auktoritärt styre , med inspiration från white power-rörelsen i USA.⁴

Det finns en uppfattning av den vita människans överlägsenhet och därtill ett hat mot judar, romer och personer som inte följer heteronormen. Det finns även en uppfattning om en judisk världskonspiration som personer inom myndighetsvärlden, journalister och personer i olika maktpositioner bidrar till. Dessa grupper utgör också en måltavla.⁵

Den islamistiskt extremistiska miljön

Här finns det två ideologiska influenser, al-Qaida och al-Shabaab. Ideologin är global och motiverar attentat mot civila och har som mål att genom våld införa ett islamistiskt styre och återinföra den muslimska kulturens storhetstid.⁶

Våldsbejakande islamistisk extremism har som mål att samhället ska styras av religiösa lagar utifrån extremisternas tolkning av islam. Personer som inte är muslimer eller inte följer den av extremisterna uttolkade ”rätta” läran om islam anses vara legitima mål i kampen.⁷

Ensamagerande terroristaktörer - våldsverkare

En ensamagerande gärningsperson är enligt Säkerhetspolisen en person som drivs av en ideologisk övertygelse utan att vara styrd av ett nätverk eller del i ett större sammanhang och som planerar ett eller utför attentat utifrån eget uppsåt.

I Sverige bedöms idag att det största hotet från ensamagerande gärningsmän kan tillskrivas våldsbejakande islamistisk extremism. De ensamagerande kan vara svårare att upptäcka då de har färre kontakter med andra om sin attentatavsikt.⁸

En ensamagerande våldsverkare är en person som ensam eller på eget uppsåt utför eller planerar grova våldsbrott på personliga, och/eller ideologiska grunder.

Ensamagerande har ofta, men inte alltid, en bakgrund av psykisk störning. De finns inom samtliga extremistmiljöer, men har inte alltid en koppling till extremistmiljön.⁹

³ Polisens utvecklingscentrum väst; Våldsbejakande extremism , Ett stöd i det brottsförebyggande arbete

⁴ Justitiedepartementet Ds 2014:4 (2014) s. 33-34

⁵ Polisens utvecklingscentrum väst; Våldsbejakande extremism , Ett stöd i det brottsförebyggande arbete

⁶ Justitiedepartementet Ds 2014:4 (2014) s. 35-36

⁷ Polisens utvecklingscentrum väst; Våldsbejakande extremism , Ett stöd i det brottsförebyggande arbete

⁸ Justitiedepartementet Ds 2014:4 (2014) s. 97-98

⁹ Polisens utvecklingscentrum väst; Våldsbejakande extremism , Ett stöd i det brottsförebyggande arbete

4. Främja demokratin

Att främja demokratin innebär ett inkluderande demokratistärkande arbete för att skapa ett motståndskraftigt samhälle. Målet är att skapa en trygg och inkluderande miljö för alla medborgare genom att främja demokratiska värderingar. Goda relationer mellan det offentliga och det civila samhället samt en skola som präglas av inkludering och tillitsfulla relationer kan stärka utvecklingen av sociala färdigheter, kritiskt tänkande och kunskap om demokratiska rättigheter och skyldigheter.¹⁰

5. Förebygga

Målet är att individer inte ska ansluta sig till en våldsbejakande ideologi. Det förebyggande arbetet riktas mot grupper och individer som är mottagliga för rekrytering till våldsbejakande extremism och/eller befinner sig i en riskmiljö och visat tecken på beteenden som kan leda till våldsbejakande extremism.¹¹

5.1 Upptäcka

Säkerhetspolisen har identifierat fyra huvudvägar in i våldsbejakande extremism¹²

Utagerarens väg

Består vanligtvis av en trasklig bakgrund, otrygg uppväxt och tidig inblandning i kriminalitet varpå det är vanligt med erfarenheter av att lösa konflikter med våld redan i unga år. Individen söker uppmärksamhet, spänning och en identitet genom att bryta regler, provocera, slåss och bråka därför kan våldsbejakande extremism locka eftersom det där anses våld vara normalt, legitimt och rent av önskvärt.

Grubblarens väg

Ett kännetecken är ett sökande och inåtvänt beteende. Individen har svårt att finna sig till rätta i samhället, hänger på nätet, läser och funderar. Här kan bakgrunden vara en trygg uppväxt som uppmuntrat tänkande och diskussioner om politik, ideologi och religion. Därför väljs en intellektuell väg in i extremism. Ideologiskt tänkande om orättvisor i samhället så som miljökatastrofer och krigsutbrott kan vara faktorer som driver individen in i våldsbejakande extremism.

Familjens väg

Det finns de som dras till extremism för att sådana idéer redan anammats i den familj, släkt eller vänskrets som individen är uppväxt i, det är något som ses ”normalt” från början. Många har upplevt en isolerad barndom med få kontakter utanför familjen.

¹⁰ <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/overgripande/vagen-in/#vadar>

¹¹ <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/overgripande/vagen-in/#vadar>

¹² <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/overgripande/vagen-in/#vadar>

Kontaktsökarens väg

En del dras till extremistmiljön av sociala skäl, då de söker närhet och gemenskap. Kärlek eller önskad vänskap med en speciell individ som redan finns i miljön kan vara den faktor som driver kontaktsökaren. Därför är det i regel en slump att kontaktsökaren dras in i våldsbejakande extremism och där med vilken typ av extremism gruppen står för.¹³

5.2 Stöd till anhöriga

Det är ofta anhöriga som först upptäcker när någon är på väg in i en våldsbejakande extremism utifrån ett förändrat beteende. Det är då viktigt att de känner tillit till myndigheter för att våga ta kontakt. Här kan trossamfund vara en viktig samarbetspartner då de har en naturlig koppling till de anhöriga. Att arbeta med anhöriga är en etablerad metod som har visat sig verksam i flera europeiska länder.¹⁴

6. Förhindra

Målet är att förhindra att individer begår ideologiskt motiverade våldshandlingar och att främja att de lämnar den våldsbejakande miljön.

6.1 Stöd till individer som önskar lämna en extremistisk miljö

Stöd att lämna har en del gemensamt med stöd till anhöriga som tex familjens betydelse. Kommunen kan genom tydliga riktlinjer underlätta för en individ som vill lämna den våldsbejakande extremistiska miljön. Det finns två övergripande dimensioner för att en individ ska lämna en sådan miljö. En social (kärleksrelationer till familjen eller övergången till vuxen livet) och en praktisk (arbetsliv, psykiatriskt stöd, omlokalisering). En balans mellan dessa två krävs för ett långsiktigt hållbart utträde. På kommunal nivå bör finnas kunskap, förmåga, mandat och riktlinjer för samordning för att underlätta för individer som vill lämna våldsbejakande extremism.¹⁵

7. Vart kan man vända sig vid oro för radikaliserings

Om du känner oro för en individ i din närhet, vart kan du då vända dig?

Socialtjänsten och kommunpolisen i din kommun är alltid en väg in för att ställa en fråga om du har oro för att någon håller på att radikaliseras. Även att ringa 114 14 och lämna ett tips är ett sätt. Du har möjlighet att vara anonym.

Som myndighetsperson eller annan som arbetar med barn och ungdomar upp till 18 år har en skyldighet att anmäla oro.

Personuppgifter kan lämnas till Socialtjänsten när det gäller barn under 18 år med stöd av Socialtjänstlagen (SOL) kap 14 §1. När det finns en oro om att barn far illa, ska informationen lämnas till socialtjänsten.

¹³ <http://samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se/valdsbejakande-extremism/overgripande/vagen-in/#vadar>

¹⁴ Nationell strategi mot våldsbejakande extremism s. 24.

¹⁵ Nationell strategi mot våldsbejakande extremism s. 24-25.

8. Lokalt nuläge (Hälsingland)

I januari 2018 är Nordiska motståndsrörelsen den dominerande och i princip den enda vit makt-organisationen som är känd i Hälsingland. Enstaka personer med åsikter som överensstämmer med andra liknande organisationer förekommer men i mycket begränsad utsträckning.

NMR är ett polisiärt problem primärt genom de ordningsstörningar som kan ske vid partiets manifestationer samt den följdbrottslighet som dessa kan innebära (oftast ofredanden och skadegörelse). NMR har sina starkaste fästen i Hudiksvall och Söderhamn men manifestationer och propagandaspridning kan ske över hela ytan, inte minst i samband med händelser som uppmärksammas i media som exempelvis Hälsinge marknad.

I Hälsingland finns inga polisiärt kända grupperingar av autonoma eller djurrättsaktivister och det kommer inte troligt att några kommer att etableras på kort sikt, även om enstaka sympatisörer förekommer.

8.1 På kort sikt (0-6 månader):

På kort sikt förväntas NMR fortsätta hålla den relativt höga aktivitetsnivå som de har påvisat under hösten 2017, vilket innebär aktiviteter av något slag ett par gånger i månaden. Sannolikt kan en högre aktivitetsnivå väntas under inledningen av 2018 med hänsyn till de allmänna valen 2018, där NMR för första gången kandiderar som parlamentarisk organisation.

9. Handlingsplan

Mål	Aktivitet	Ansvarig	Samverkan	Tidplan
Tydlig politisk vilja och ansvar	Styra och leda inriktningen på kommunens arbete genom antagande av föreslagen handlingsplan			Genomfört våren 2018
Öka medvetenheten/kompetensen i samhället avseende VBE	Skriftlig informationsinsats till medarbetare inom kommunen, folder	Operativa gruppen		Genomfört juni 2018 Uppdaterad version dec 2018
	Skriftlig informationsinsats till medborgare i kommunen, folder. Inkl på Bollnäs kommuns hemsida	Operativa gruppen		Dec 2018
	Översättning av foldern	Operativa gruppen	Kommunikation och media	?
	Utbildning/medvetenhetsgörande avseende VBE från kommunen och polisen	Operativa gruppen	Polisen ANDT operativa grupper.	Våren 2019
	Informations insats till skolpersonal och föräldrar till elever som börjar 7.an	?	Operativa grupperna ANDT, BRÅ trygghet Rektorer	Aug/sept 2019
Öka medvetenheten och ungas delaktighet i demokratifrågor	Utbildning i demokratifrågor till barn och unga	Förskolechefer, rektorer samt personal på förskola, skola		Enligt läroplanen
Skapa kontaktytor för samverkan mellan kommunen, offentliga verksamheter och civilsamhället	Etablera samverkansaktörer och namnge kontaktpersoner till en referensgrupp	Styrgruppen för ANDT-trygghet	Integrations-referensgruppen (lägga in även dessa frågor där)	
	Identifiera och upprätta samarbete med tex trossamfund och föreningar (civilsamhället)	Styrgruppen för ANDT-trygghet	Flyktingenheten Föreningsalliansen	Identifiera och upprätta samarbete med tex trossamfund och föreningar (civilsamhället)
Att hålla nulägesbilden aktuell	Genom information från referensgruppen mot VBE, trygg BRÅ, riskhanteringsgruppen	?		En gång per år
	Ta fram ett informationsmaterial	Operativa gruppen	Socialtjänsten	?

Utarbetade riktlinjer för stöd till enskild och anhörig	innehållande riktlinjer för stöd till anhöriga utifrån socialstyrelsens utbildningsmaterial kring arbetet mot VBE			
	Upprätta riktlinjer och information för stöd till individer som önskar lämna	?	?	?